

Adler-Dreikurs Yaklaşımına Dayalı Ebeveynlik Psikoeğitim Programı Pilot Uygulaması: Karma Yöntem Araştırması*

Pilot Study of Adlerian-Dreikurs Approach-Based Parenting Psychoeducation Program: A Mixed Method Research

Tuğba Demirbağ, Meliha Tuzgöl Dost

Yazar Bilgileri

Tuğba Demirbağ
Dr., Hacettepe Üniversitesi,
MEB, Rehberlik ve Psikolojik
Danışmanlık,
tgbademirbag@gmail.com

Meliha Tuzgöl Dost
Prof. Dr., Hacettepe
Üniversitesi, Rehberlik ve
Psikolojik Danışmanlık,
mtuzgol@hacettepe.edu.tr

ÖZ

Adler-Dreikurs yaklaşımı, Adler'in Bireysel Psikoloji kuramına dayanan, aile sisteminin önemine ve ebeveynliğin çocuğun kişiliğinin oluşumundaki rolüne odaklanan ebeveynlik yaklaşımlarından biridir. Çalışmanın amacı, Adler-Dreikurs Yaklaşımına Dayalı Ebeveynlik Psikoeğitim Programı'nın pilot uygulamasının ebeveynlerin pozitif disiplin yaklaşımına etkisini ve ebeveynlerin psikoeğitim sürecine yönelik deneyimlerini incelemek olarak belirlenmiştir. Program her bir oturum 120 dakika olmak üzere dört hafta boyunca, Çanakkale ilinin merkez ilçesinde ilkököl kademesinde çocuğu bulunan 10 ebeveyne uygulanmıştır. Çalışmada karma yöntem araştırma desenlerinden müdahale deseni tercih edilmiştir. Nicel aşamada veri toplama araçları olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve Pozitif Disiplin Ebeveyn Ölçeği, nitel aşamada ise öz değerlendirme formu kullanılmıştır. Nicel veriler parametrik olmayan istatistiksel yöntemlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile nitel veriler ise içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Nicel veriler psikoeğitim programının ebeveynlerin pozitif disiplin yaklaşımına ilişkin davranışlarını artırdığını göstermektedir. Nitel veriler ise nicel verileri desteklemiş ve uygulanan program sonucunda ebeveynlerin tutum ve davranışlarında olumlu yönde değişimler olduğu görülmüştür.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Adler-Dreikurs yaklaşımı
Pozitif disiplin
Ebeveynlik
Karma yöntem

Keywords

Adlerian-Dreikurs approach
Positive discipline
Parenting
Mixed methods research

Makale Geçmişi

Geliş: 18.01.2025
Kabul: 15.09.2025

ABSTRACT

The Adlerian-Dreikurs approach is a parenting approach based on Adler's Individual Psychology theory, focusing on the importance of the family system and the role of parenting in the formation of the child's personality. The aim of this study was to examine the effect of the pilot study of the Adlerian-Dreikurs Approach-Based Parenting Psychoeducation Program on parents' positive discipline approach and parent's experiences of the psychoeducation process. The program was conducted on 10 parents with children at primary school level in the central district of Çanakkale province. The study lasted for four weeks, with each session lasted 120 minutes. In this study, an intervention design, which is a mixed-methods research design, was preferred. The personal information form and Positive Discipline Parent Scale developed by the researchers were used as data collection tools in the quantitative phase, and the self-assessment form was used in the qualitative phase. Quantitative data were analyzed by Wilcoxon Signed Rank Test that is one of the nonparametric statistical methods, and qualitative data were analyzed by content analysis method. Quantitative data showed that the psychoeducation program increased parents' behaviors related to positive discipline. Qualitative data supported the quantitative data, as a result of the program positive changes in the attitudes and behaviors of the parents were observed.

* Bu çalışma ikinci yazar danışmanlığında, birinci yazar tarafından hazırlanan doktora tezinden üretilmiştir.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf

Demirbağ, T. & Tuzgöl-Dost, M. (2025). Adler-Dreikurs Yaklaşımına Dayalı Ebeveynlik Psikoeğitim Programı pilot uygulaması: Karma yöntem araştırması. *TEBD*, 23(3), 3031-3059. <https://doi.org/10.37217/tebd.1622462>

Giriş

Ebeveynlik, çocuğun fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal gelişimini desteklemek için ilgi ve sevgi sunma biçimi olarak ifade edilebilir. Bu noktada, ebeveynlerin çocuğun gelişim alanlarıyla ilgili ihtiyaçlarına duyarlı olması ve kendisini ait hissedebileceği güvenli bir ev ortamı oluşturması çok önemlidir (Collins ve Madsen, 2019; Sanders ve Turner, 2018). Böylece ebeveynler çocuğun özerk, mutlu ve toplumla uyumlu bir birey olmasına yardımcı olurlar (Adler, 1930, 1998).

Çocukların toplumla sağlıklı ilişki kurabilen ve mutlu bireyler olabilmelerine destek olmak amacıyla, ebeveynlik ve çocuk yetiştirme ile ilgili görüşler ortaya koyan kuramcılardan birisi Alfred Adler'dir. Adler, ebeveyn eğitimi öncü isimlerdendir (Allen vd., 2014; Bettner, 2020). Adler'e göre ebeveynlik, çocuğun büyüme sürecinde yeni bilgiler öğrenirken onun özerk bir birey olmasına katkı sağlamaktır. Adler, insanların en önemli ihtiyaçlarının, aileye ve içinde yaşadığı topluma ait hissetmek, öğrenmeye açık olmak, zorluklarla baş edebilmek ve yetersizlik duygusunu üstünlük çabasına dönüştürebilmek olarak belirtmiştir (Adler, 1964, 1998). Ebeveynler çocukların bu ihtiyaçlarına duyarlı olursa, onların yaşam deneyimlerinde keşifler yapmalarına ve bu sayede problem çözme becerisi kazanmalarına katkı sağlamış olurlar (Bettner, 2020; Rasmussen, 2014).

Adler'in yaklaşımında ebeveynler, çocuklara problem çözme becerisi kazandırabilmek amacıyla çocuklarıyla iş birliği yaparlar (Adler, 1930; Carlson vd., 2006). Ebeveynlerin çocuklarıyla iş birliği içerisinde hareket etmesi sağlıklı kişilik gelişiminin yapı taşlarından birisidir. Adler, sağlıklı kişilik gelişiminde iş birliğini geliştirebilmek amacıyla, sosyal ilginin bileşenlerinden biri olan aidiyet ve stresle baş etme becerilerinin önemine değinmiştir. Burada ebeveynlerin çocukların evde aidiyet duygusu hissedebilmelerine imkân sağlayacak tutum ve davranışlar sergilemeleri önemlidir (Adler, 1998; Gfroerer vd., 2013).

Aidiyet duygusu ve sosyal ilginin gelişiminde, ebeveynlerin önemli bir etkisi olduğundan bahseden Adler'in ebeveynlik yaklaşımı, farklı araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir (Dreikurs, 1971; Dreikurs ve Soltz, 1964; Gfroerer vd., 2013). Bu araştırmacılar arasında biri de 20. yüzyılın geri kalanında etkili olan Dreikurs'tur (Carlson vd., 2006; Popkin, 2014). Adler'in öncülük ettiği, Dreikurs'un ise devam ettirdiği yaklaşım, Adler'in Bireysel Psikoloji kuramını esas almakta ve "Adler-Dreikurs Ebeveynlik Yaklaşımı" olarak ifade edilmektedir (Ferguson-Dreikurs, 2018; Gfroerer vd., 2013). Yaklaşım ebeveynlerin çocuklarıyla empati kurmalarını ve ebeveynlere çocuklarını teşvik etme becerileri kazandırmayı hedefleyen saygılı bir ilişkiyi esas almaktadır (Bettner, 2020; Dreikurs, 1958). Saygılı bir ilişkiyi benimseyen ebeveynler, çocuklarının kişilik gelişimine olumlu yönde katkı sağlar (Dreikurs ve Soltz, 1964). Bu yaklaşımda çocukların sağlıklı kişilik gelişimini desteklemek ve demokratik bir ev ortamı oluşturmak amacıyla ebeveynlik kavramları tanımlanmıştır. Bu kavramlar, istenmeyen

davranışın nedenleri, teşvik, doğal ve mantıksal sonuçlar ile aile toplantıları olarak ifade edilebilir (Dreikurs, 1958, 1971).

Dreikurs ve Soltz (1964), demokratik bir ev ortamının çok önemli olduğunu vurgulayarak, istenmeyen davranışın nedenleri ile ilgili ebeveynlere danışmanlık yapmıştır. Çocuklar ev içerisinde aidiyet duygusu hissedemedikleri için, ebeveynleriyle aralarında ev işleri, ev kuralları, duygusal ihtiyaçlar, uyku rutinleri, kardeş ilişkileri, ev ödevi ve duygu yönetimi gibi konularda zorluklar yaşarlar (Rasmussen, 2014). Bu yüzden farkında olmadan istenmeyen davranışlar sergilerler (Ferguson Dreikurs, 2018; Nelsen, 2019). Bu davranışlar “dikkat çekme davranışları”, “kontrol veya güç elde etme çabası”, “ebeveynden intikam almak isteme” ve “yetersizlik göstererek sorumluluklardan kaçınmaya çalışma” olmak üzere dört şekilde kategorilendirilmektedir (Dreikurs, 1958, 1971).

Dikkat çekme, çocukların yoğun ilgi görme ihtiyacıyla ilişkilendirilmektedir (Dreikurs ve Soltz, 1964). Kontrol veya güç elde etme çabası, çocukların her durum üzerinde hakimiyetlerinin olmasını istemeleridir (Ferguson-Dreikurs, 2018; Nelsen vd., 2018). Ebeveynden intikam almak isteme, çocukların teşvik edilmemesi ve aileye ait hissedememesi sonucu, ebeveyni üzme ya da canını acıtmaya çalışmaktır (Dreikurs, 1958; Dreikurs ve Soltz, 1964). Yetersizlik göstererek sorumluluklardan kaçınmaya çalışma ise çocukların başarısız olduklarını düşünmeleri ve ebeveynleri tarafından eleştirilmek istemedikleri için sorumluluklarını yerine getirmemeleridir (Dreikurs, 1971; Nelsen, 2019). İstenmeyen davranışlar çocuğun ait hissetme ihtiyacıyla ilişkilendirilen etkili olmayan problem çözme yöntemleri olarak özetlenebilir. Bu problem çözme yöntemlerinin, etkili yöntem ve becerilerle yer değiştirmesi, çocukların hayatı boyunca diğer insanlarla kurmuş olduğu sosyal ilişki tarzını etkiler (Sweeney, 2009). Bu noktada ebeveynlerin yaklaşımları önem taşır (Nelsen vd., 2016).

Çocuklarda istenmeyen davranışlarla ilgili olarak Türkiye’deki durum incelendiğinde, geleneksel yaklaşım kullanan aileler ile demokratik yaklaşım kullanan ailelerin farklı tutum ve davranışları olduğu görülür. Geleneksel ailelerde çocuklar istenmeyen davranışlar sergilediğinde fiziksel ceza sıklıkla kullanılır, çocukla yaşanan olayla ilgili konuşma ve iş birliğini içeren çözüm yolu bulma davranışları ise daha az kullanılır (Kağıtçıbaşı vd., 2001). Demokratik yaklaşım gösteren ailelerde ise tam tersi bir durum görülür. Bu yaklaşımda, çocukları istenmeyen davranışlar sergilediğinde bile ebeveynler, etkili tutum ve davranışlar sergileyebilir (Tezel-Şahin ve Özbey, 2007). Böylece ebeveynler çocukların istenmeyen davranışlarını keşfederek, bu davranışları değiştirmek için çocuklarına seçenekler sunarak sınır koyma, doğal ve mantıksal sonuçları uygulama gibi yöntemler kullanırlar (Ferguson-Dreikurs, 2018; Nelsen vd., 2016).

Teşvik, Adler-Dreikurs yaklaşımı ebeveynlik kavramlarından bir diğeridir ve ebeveynlerin çocuklarına, hata yapmanın kabul edilebilirliğini, bazen başarısız olmanın yeniden deneme yapmak için bir fırsat oluşturduğunu ve kişinin kendisini her zaman geliştirebileceğini ifade eden bir kavramdır

(Nelsen, 2019; Nelsen vd., 2018). Dreikurs ve Soltz (1964, s. 36), “Bitkilerin suya ihtiyacı olduğu gibi çocuklarında teşvike ihtiyaçları vardır.” sözüyle teşvikin çocukların hayatındaki önemini ifade etmiştir. Çocuklar düzenli bir şekilde teşvik edildiklerinde kapasiteleri oranında en iyiyi yapmaya çalışırlar (Sweeney, 2009). Türkiye ‘de çocuk eğitimi düşünüldüğünde, ebeveynlere itaat etme, onlara bağlı olma ve uyum içeren davranışlar önem taşımaktadır. Bu anlamda özellikle itaatin baskın olduğu ailelerde ebeveynler ile çocuklar arasında bağımlı bir ilişki yapısı görülebilir. Böyle ebeveynler erken yaşlardan itibaren, çocuklarıyla duygusal bağımlılığı devam ettirmeye önem veren bir yaklaşıma sahiptirler (Gültekin ve Voltan-Acar, 2004). Bu sebeple ebeveynlerin erken yaşlardan itibaren çocuklarını teşvik etmeleri ve onları özerk bir birey olarak yetiştirmeye çalışmaları, çocukların sağlıklı gelişimlerinde büyük bir rol oynar.

Aile toplantıları, Adler-Dreikurs yaklaşımının bir diğer önemli kavramıdır ve aile üyelerinin birbiriyle sorun yaşadıkları konularla ilgili görüşme yapmaları ve sorunlara demokratik bir çözüm bulmaları olarak tanımlanır (Dreikurs ve Soltz, 1964). Çocuklar aileleri ile sorun çözme aşamasında bağlılık ve aidiyet duyguları geliştirirler (Nelsen, 2019; Nelsen vd., 2018). Türk kültüründe bireylerin, aile olarak yakın olmaya önem verdikleri bilinmektedir. Ayrıca bireyler yaşadıkları problemleri aileleri ile paylaşmakta ve bu problemleri çözebilmek için onlardan destek almaktadır (Doğan, 2000). Bu nedenle aile toplantılarının aile bağlarına önem veren ve ailesiyle vakit geçirmeyi seven bireylerle çalışırken etkili bir araç olduğu ifade edilebilir (Akçabozan ve Hatipoğlu-Sümer, 2016).

Adler-Dreikurs yaklaşımı ebeveynlik kavramlarından sonuncusu olan doğal ve mantıksal sonuçlar, ebeveynin müdahalesinin olması ya da olmaması aracılığıyla birbirinden farklılaşır (Dreikurs, 1958; Dreikurs ve Soltz, 1964). Doğal sonuçlar herhangi bir ebeveyn müdahalesi olmayan ve kendiliğinden oluşan sonuçlardır (Rasmussen, 2014; Nelsen vd., 2018). Örneğin, bir çocuk legolarla oynadıktan sonra onları toplamak istemezse parçalar kaybolabilir veya kırılabilir (Dreikurs ve Soltz, 1964). Mantıksal sonuçlar ise ebeveyn müdahalesiyle ortaya çıkan sonuçlardır, bu sonuçlar doğal olarak oluşmaz (Ferguson-Dreikurs, 2018; Rasmussen, 2014). Örneğin, bir çocuğun eşyalarını toplamak istememesi durumunda, ebeveynin eşyaları toplayarak istediği yere kaldırması ve çocuğun eşyalarını bulamaması davranışın mantıksal sonucudur (Sweeney, 2009).

Çocukların istenmeyen davranışları karşısında ebeveynlerin doğal ve mantıksal sonuçları kullanması, çocukta öz disiplin gelişimini sağlamaktadır (Nelsen, 2019; Nelsen vd., 2018). Öz disiplin çocukla nazik fakat kararlı bir ebeveyn ilişkisi ile gelişebilir. Böyle bir ilişkide ceza uygulanmaz, burada çocuğun davranışının sorumluluğunu almasını sağlayacak ebeveyn davranışı vardır (Rasmussen, 2014). Bu anlamda çocuk yetiştirmede etkili yöntemlerden biri olan doğal ve mantıksal sonuçların kullanılması uygun görülmektedir (Nelsen, 2011; Nelsen vd., 2016). Fakat Türk kültüründe geleneksel aile yapılarına bakıldığında, fiziksel cezanın kullanılabildiği görülmektedir (Kağıtçıbaşı vd., 2001;

Yağmurlu ve Sanson, 2009). Bu anlamda Türk kültüründeki ebeveynlerin doğal ve mantıksal sonuçları öğrenip, çocuklarıyla ilişkilerinde hayata geçirebilmeleri önem taşımaktadır.

Adler, istenmeyen davranışın nedenleri, teşvik, aile toplantıları ile doğal ve mantıksal sonuçlar olarak adlandırılan ebeveynlik kavramları ile demokratik ebeveynlik özelliğine işaret etmektedir. Demokratik ebeveynler, çocukların istenmeyen davranışları ile baş edebilir, teşvikin nasıl kullanılacağını öğrenerek çocukların öz güvenini destekleyebilirler (Dreikurs ve Soltz, 1964). Aile toplantıları yaparak ailede iş birliği ve yakınlığı artırabilir, doğal ve mantıksal sonuçları kullanarak çocukta öz disiplin becerilerini geliştirebilir ve böylece sorumluluk duygusunun gelişimine katkı sunabilirler (Nelsen, 2011, 2019; Nelsen vd., 2016). Bu kapsamda Adler, demokratik ebeveynlik özelliğini geliştirebilmek için ebeveyn eğitimlerinin önemini vurgulamıştır (Adler, 1930, 1998).

Alanyazın incelendiğinde Adler-Dreikurs yaklaşımına dayalı farklı ebeveyn eğitim programları olduğu görülmektedir. Özünde bu programlar sosyal ilginin artırılması, ebeveyn-çocuk arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi, problem çözme yöntemlerinin öğrenilmesi, öz disiplin becerilerinin geliştirilmesi ve stresle başa çıkma yöntemlerinin güçlendirilmesini temel almaktadır (Ferguson-Dreikurs, 2018; Nelsen, 2019). Bu eğitim programlarına örnek olarak “Aktif Ebeveynlik” (Popkin, 1993), “Etkili Ebeveynlik için Sistemik Eğitim (EEİSE) (Systematic Training for Effective Parenting (STEP)” (Dinkmeyer ve McKay, 1976) ve “Pozitif Disiplin Ebeveyn Programı” (Nelsen vd., 2018) verilebilir. Bu çalışmada hazırlanan ADYDEPP’in de alanyazında var olan diğer programlarla ortak özellikleri olmakla birlikte özgün yanları da bulunmaktadır. ADYDEPP’in ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirmesi, ebeveyn davranışlarında olumlu değişiklikler gerçekleştirmesi ve çocuğa demokratik bir ev ortamı sağlaması diğer programlarla benzer özelliklerini oluşturmaktadır. Fakat kültüre özgü bir program olarak hazırlanması programın özgün yanlarından birisi olarak belirtilebilir.

Chang ve Ritter (2004) Adler yaklaşımına dayalı ebeveynlik programlarının birçok kültüre uygun olduğunu, fakat yine de bu programların farklı kültürlerde sınanmaya ihtiyacı olduğunu ifade etmektedir. Adler yaklaşımının, aileyi bir sistem olarak düşünerek, çocuğu sistemin bir parçası olarak görmesi ve çocuğun gelişiminde ebeveynlerin önemli bir etkisinin bulunduğunu ifade etmesi, Türk kültürünün değerleri ile uyumludur (Hatipoğlu-Sümer ve Rasmussen, 2012). Bu kapsamda ADYDEPP’in Türk kültürüne özgü bir program olduğunun düşünülmesi diğer programlardan farkını açığa çıkarmaktadır.

ADYDEPP’in çocuğu ilköğretim kademesinde yer alan ebeveynlere yönelik gerçekleştirilecek olması da programın diğer bir özgün yanını oluşturmaktadır. İlkokul kademesindeki ebeveynlik, çocuğun akranları arasındaki kabul durumunu, akademik başarısını, öz yeterlik inancını ve sorumluluk duygusunu olumlu yönde etkilemektedir (Collins ve Madsen, 2019). Bu sebeple ilköğretim kademesinde

ebeveynlerin çocuğun yaşamında önemli olduğu görülmekte ve çalışmada hazırlanan ebeveyn psikoeğitim programının bu yönüyle özgün olduğu düşünülmektedir.

Çalışma alanı ilköğretim kademesindeki ebeveynleri de içeren ve kuramsal olarak Adler-Dreikurs yaklaşımını temel alan yaklaşımlardan birisi de Jane Nelsen tarafından 1979 yılında geliştirilmiş pozitif disiplin yaklaşımıdır (Nelsen, 1979, 2011; Nelsen vd., 2016). Pozitif disiplin yaklaşımı bu çalışmanın bağımlı değişkenidir ve bu yaklaşımda ebeveynler çocuklarıyla olan ilişkilerinde hem nazik hem de kararlı bir ebeveynlik tutumu kullanırlar ve çocuklarla sağlıklı bir ilişki oluşturabilmek amacıyla uygun ebeveynlik yöntemlerini öğrenirler (Bettner, 2020; Nelsen vd., 2018). Pozitif disiplin yaklaşımı da tıpkı diğer Adler-Dreikurs ebeveynlik programlarında olduğu gibi eğitimler aracılığıyla ebeveynlere öğretilir (Nelsen, 2019). Dolayısıyla ebeveynlerin Adler-Dreikurs yaklaşımına dayalı ebeveynlik becerilerini öğrenebilmeleri için ebeveyn eğitimleri önem taşımaktadır.

Alanyazın Adler-Dreikurs yaklaşımına dayalı ebeveyn eğitimi çalışmalarının dünyada çok uzun zaman önce yapılmaya başladığını (Adams, 2001; Johnson, 1990; Mullis, 1999; Urban, 1991), Türkiye’de ise çalışmaların son yıllarda uygulandığını göstermektedir (Apaydın, 2022; Apaydın ve Hatipoğlu-Sümer, 2025; Dayılar-Candan, 2022; Işık ve Aslan, 2018). Bu noktada Türkiye’de Adler-Dreikurs ebeveynlik yaklaşımını içeren çalışmaların kısıtlı olması (Apaydın, 2022; Apaydın ve Hatipoğlu-Sümer, 2025; Dayılar-Candan, 2022; Işık ve Aslan, 2018), bu yaklaşımın ebeveyn davranışlarında olumlu değişiklikler meydana getirerek, ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirmesi (Brown, 2018; Carroll ve Brown, 2020) ve ilköğretim kademesinde ebeveyn kontrolünün olması ile demokratik bir ev ortamı oluşturulması önemli olduğundan, ilgili çalışmanın yapılması gerekli görülmüştür (Maccoby, 1992).

Günümüzde yaşanan toplumsal değişimler ve bu değişimlerden etkilenen ebeveynlik yaklaşımları, çocuğun özerkliğine önem veren ve daha esnek bir yapıya evrildiğinden, ebeveynlerin çocukların bilişsel ve duygusal iyi oluşu üzerindeki önemi daha iyi anlaşılmıştır (Sanders ve Turner, 2018). Ebeveynlik görevinin etkili bir şekilde yerine getirilmesi, çocuğun sağlıklı bilişsel gelişimi, iyi oluşu ve yetişkin yaşamına uyumu üzerinde etkili olduğu için konu ile ilgili çalışmaların yapılması önemlidir (Carlson vd., 2006; Collins ve Madsen, 2019). Ayrıca günümüz toplumunda yaşanan en büyük değişikliklerden birisi ebeveynlerin çocuklarına sevgi adına fazlasıyla izin verici davranışlarıdır. Bu nedenle değişen toplum düzeninde çocuklar iş birliği yapabilmek, problem çözme becerilerini öğrenmek ve sorumluluk duygusunu geliştirebilmek amacıyla daha az imkana sahip olmaktadır. Fakat çocuklar, ebeveynler fazla izin verici olduklarında da otoriter olduklarında da bu becerileri öğrenemezler (Nelsen vd., 2018). Çocuklar nazik ve kararlı bir ev ortamı sağlandığında ve sosyal beceriler öğrenme imkanına erişebildiklerinde sorumluluk duygusu kazanabilirler (Nelsen, 2019; Nelsen vd., 2016). Bu da ebeveynlerin Adler-Dreikurs yaklaşımına dayalı ebeveynlik tutum ve

davranışlarıyla gerçekleşebilir. Bu yaklaşımı kullanan ebeveynler bir taraftan çocukların sosyal becerilerini geliştirirken bir yandan da sağlıklı kişilik gelişimini desteklemiş olurlar.

Çocukların sağlıklı kişilik gelişimini desteklemek adına, ailenin korunması ve güçlendirilmesine yönelik politikalar geliştirilmektedir. Bu politika ve uygulamalar, sağlıklı bir toplum oluşturabilmek amacıyla sosyal riskleri azaltmaya dönük başlıca kamu politikalarındandır. Türkiye’de 2025 yılı “Aile Yılı” ilan edilmiştir. Bu nedenle Cumhurbaşkanlığı himayesinde ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı iş birliğinde, aile ve evlilik kurumunun korunması ve güçlendirilmesine yönelik stratejilerin, amaçların ve uygulamaların yer aldığı “Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı (2024-2028)” oluşturulmuştur. Eylem planında aile kurumunun desteklenmesi ve aile refahının korunması amacıyla aile odaklı eğitim ile rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin etkinleştirilmesi de yer almaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2024). Bu noktada nitelikli insan, güçlü aile ve sağlıklı bir toplum oluşturabilmek açısından ebeveyn eğitimleri önemli görülmektedir. Bu bakımdan araştırmanın problem durumu, Adler-Dreikurs Yaklaşımına Dayalı Ebeveynlik Psikoeğitim Programı (ADYDEPP) pilot uygulamasının ilkökul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin pozitif disiplin yaklaşımına etkisini ve ebeveynlerin psikoeğitim sürecine yönelik deneyimlerini incelemek olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, ADYDEPP’in pilot uygulamasının ilkökul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin pozitif disiplin yaklaşımına etkisini ve ebeveynlerin psikoeğitim sürecine yönelik deneyimlerini incelemektir. Alt problemler ise şu şekilde belirlenmiştir:

1. ADYDEPP’e katılan ebeveynlerin, Pozitif Disiplin Ebeveyn Ölçeği (PDEÖ) ön test puanları ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. ADYDEPP’e katılan ebeveynlerin psikoeğitim sürecine ilişkin deneyimleri nelerdir?

Çalışmanın Önemi

ADYDEPP ilkökul dönemindeki ebeveynler için geliştirilmiş bir psikoeğitim programıdır. ADYDEPP’in ebeveynlere çeşitli faydalar sağlayacağı öngörülmektedir. Bunlardan birisi, programın ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirmesidir. Ebeveynlerin, aidiyet duygusunun önemini ve sosyal ilgi gelişiminin çocuğun hayatındaki yerini öğrenip, çocukların önce aileye sonra da topluma ait hissetmeleri yönünde adım atacakları düşünülmektedir. Etkili iletişim becerilerini öğrenen ebeveynler çocuklarıyla demokratik bir şekilde ilişki kurmayı öğreneceklerdir. Aile toplantılarını hayata geçiren ebeveynler, ailede iş birliğinin geliştiğini, aile içi yakınlığın arttığını deneyimleyeceklerdir. Programda ebeveynlerin yaşamlarına aktarabilecekleri işlevsel yönlerin olması önemli bir özelliğini temsil etmektedir.

ADYDEPP ile ebeveynlerin, çocukların istenmeyen davranışlarının nedenlerini keşfederek, onları değiştirmek için etkili stratejiler geliştirmeyi öğrenecekleri öngörülmektedir. Ayrıca çocuklarını teşvik etmeyi öğrenerek onların öz güvenini geliştirecekleri düşünülmektedir. Ebeveynlerin doğal ve mantıksal sonuçları öğrenip cezadan farklı olduğunu keşfederek, çocuklarına etkili bir şekilde öz disiplin kazandırma yollarına başvuracakları tahmin edilmektedir. Çocuğun benlik saygısı ve kişiliğinin gelişimi ile karakterinin şekillenmesi ebeveyn-çocuk ilişkisine dayalı olduğundan, programın sağlıklı bir kişilik gelişimini destekleyebileceği söylenebilir (Yavuzer, 2019). Programın bir diğer katkısı, ebeveynlerin çocuğa gösterdiği tutum ve davranışlarla, çocuğun benlik algısını olumlu etkileyeceği ve güçlü başa çıkma kaynakları oluşturmaya katkı sunacağıdır (Cozolino, 2020). Bu durum programın ebeveynlerin teşvik kavramını öğrenmesi, teşvikin ödül ve övgüden farkını ayırt etmesi sonucu çocukların ailelerine aidiyet duygusunun artacağı ön görülerek, ebeveynlerin çocukların sosyal ilgisini geliştirecek davranışlarda bulunması özelliğiyle gerçekleştirilecektir.

ADYDEPP'in ilkökul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlere uygulanacak olması da önem taşımaktadır. Türk Millî Eğitim Sisteminde ilkökul kademesi 6-10 yaş aralığı olarak kabul edilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024). İlkokul kademesi farklı kuramcılar tarafından açıklansa da (Erikson, 1993; Freud, 1960; Huesmann, 1998), bu dönem okul çağına denk gelmekte ve ilkökul döneminde kazanılan beceriler yaşamın ergenlik ya da yetişkinlik gibi sonraki dönemlerini etkilemektedir (Hudson ve Ripke, 2006). İlkokul kademesinde çocuklar fiziksel gelişim, bilişsel gelişim ve sosyal duygusal gelişim alanlarında çeşitli değişimler yaşarlar. Geçirdikleri bu değişiklikler ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkinin de farklılaşmasına neden olur (Collins ve Madsen, 2019). Böyle bir durumda ebeveynlerin çocuklarını destekleyici davranışlar sergilemesi gerekir. Çocuklara etkili bir disiplin yaklaşımı uygulamak, sosyal sorumluluk duygusunu geliştirici davranışlarda bulunmak ve çocukların öz düzenleme becerilerini desteklemek bu davranışlara örnek olarak verilebilir (Nelsen, 2019; Nelsen vd., 2018).

Gelişim aşamaları düşünüldüğünde, gelişimde kritik bir öneme sahip olan ilkökul dönemi "Ağaç yaşken eğilir." atasözünden hareketle ele alındığında ADYDEPP'in ebeveynleri destekleyerek çocukları olumlu davranışlara teşvik etmede etkili bir program olduğu düşünülebilir. Erken dönemde ebeveynleri tarafından olumlu davranışlarla karşılaşan çocukların öğrenmeleri, deneyimleri ve eğitimleri onların gelecekteki yaşamının belirlenmesinde etkili bir faktör olmaktadır (Cozolino, 2020; Yavuzer, 2019). Erken yaşlardaki olumlu deneyimlerin çocukların hayata bakışını olumlu yönde etkileyeceği düşünüldüğünden, program çocukların zorlu yaşam olaylarıyla mücadele etmede baş etme becerilerinin güçlenmesine katkı sağlayacaktır.

Yöntem

Bu çalışmanın amacı, ADYDEPP'in ilkökul kademesinde çocuğu bulunan ebeveynlerin pozitif disiplin yaklaşımına etkisini ve ebeveynlerin psikoeğitim sürecine yönelik deneyimlerini incelemek

olarak belirlenmiştir. Çalışmada ADYDEPP pilot uygulama şeklinde gerçekleştirilmiştir (Christensen vd., 2020).

Araştırmanın Deseni

Araştırma problemini nicel ve nitel yöntemler kullanarak daha iyi anlamak amacıyla, bu çalışmada karma yöntem araştırma desenlerinden biri olan müdahale deseni kullanılmıştır. Bu desende amaç, bir deney ya da müdahale deneme programı gerçekleştirilirken, çalışma sürecine nitel bulguların dahil edilerek araştırma probleminin çalışılmasıdır (Creswell, 2022). Bu çalışmada, programın pilot uygulamasının etkililiği ilkökul kademesinde çocuğu bulunan ebeveynler üzerinde tek grup ön test son test deneysel desen ile sınanırken aynı zamanda deneysel müdahale ile karşılaşan ebeveynlerin deneyim ve görüşleri nitel veriler ile incelenmiştir. Çalışmanın bağımsız değişkeni ADYDEPP iken bağımlı değişkeni pozitif disiplin yaklaşımı olarak belirlenmiştir. Çalışmanın nitel verilerini oluşturan ebeveynlerin ADYDEPP sürecine yönelik deneyimleri fenomenolojik desende incelenmiştir.

Katılımcılar

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Onwuegbuzie ve Collins, 2007). Araştırmaya dahil etme ölçütleri şunlardır: 1) Çocuğu ilkökul döneminde olmak, 2) Yüz yüze eğitime katılabilmek, 3) Çocuğu normal gelişim özellikleri göstermek, 4) Programa katılabilmek için gönüllü katılım formunu imzalamak, 5) Boşanmış bir ebeveynse çocuğu ile yaşamak. Araştırmada dışlama ölçütleri ise şunlardır: 1) Boşanma aşamasında olmak, 2) Çocuğun özel gereksinimli birey olması, 3) Son üç ay içinde psikiyatrik bir tanı almak, 4) Çocuğunu ihmal ya da istismar ediyor olmak. Çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyenler yalnızca anneler olmuştur. Bu anlamda dahil etme ve dışlama ölçütleri çerçevesinde katılımcı olarak 10 anne belirlenmiştir. Katılımcılar yaş aralığının 34 ile 48 arasında değiştiği, ev hanımı, avukat ve ebe gibi farklı meslek gruplarından oluştuğu ve eğitim düzeylerinin ise daha çok lisans düzeyinde olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmacılar tarafından pilot uygulamanın bilgilerini içeren bir eğitim afişi hazırlanmış ve programın duyurusu yapılmıştır. Programa katılmak isteyen ebeveynler için de Google form aracılığıyla bir başvuru formu hazırlanmıştır. Uygulamanın gerçekleştirileceği okulda sınıf öğretmenleri yoluyla WhatsApp gruplarında tüm velilere duyuru yapılmıştır. Uygulamaya katılmak isteyenlere ön görüşme randevusu verilmiş ve okul psikolojik danışma ve rehberlik servisinde her bir ebeveyn ile ayrı olarak 10 dakikalık görüşmeler yapılmıştır. Dahil etme ve dışlama ölçütleri çerçevesinde çalışmaya uygun olan ebeveynler belirlenerek çalışmaya alınmıştır.

Çalışmada tüm ölçümler çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Nicel aşamada, kişisel bilgi formu ve Pozitif Disiplin Ebeveyn Ölçeği (PDEÖ) ebeveynlere birinci oturumun başında uygulanarak

ön test alınmıştır. PDEÖ, dördüncü oturumun hemen sonrasında yeniden uygulanmış ve toplanan bu veriler de araştırmanın son testini oluşturmuştur. Ayrıca ebeveynlerden her bir oturumun sonunda öz değerlendirme formu aracılığıyla oturumlara ilişkin deneyimleri alınmıştır. Bu formdan elde edilen bilgiler araştırmanın nitel verilerini oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, nicel veriler kişisel bilgi formu ve Pozitif Disiplin Ebeveyn Ölçeği (PDEÖ), nitel veriler ise öz değerlendirme formu ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve bu form aracılığıyla ebeveynlerin yaşı, mesleği, eğitim düzeyi ve çocuğun yaşı gibi konularla ilgili bilgi almak amaçlanmıştır.

Pozitif Disiplin Ebeveyn Ölçeği (PDEÖ)

PDEÖ araştırmacılar tarafından geliştirilmiş, tek boyutlu ve 24 maddeden oluşan bir ölçektir. PDEÖ 5'li likert tipinde olup, "Her Zaman Uygun" (5 puan)- "Çoğunlukla Uygun" (4 puan)- "Uygun" (3 puan)- "Uygun Değil" (2 puan)- "Hiç Uygun Değil" (1 puan) aralığında puanlanmaktadır. PDEÖ'den alınabilecek en yüksek puan 120 olarak belirlenmiştir. PDEÖ'den elde edilen puan ebeveynin pozitif disiplin yaklaşımına ilişkin davranışlarının yüksek olduğunu göstermektedir. PDEÖ için geçerlik çalışmaları kapsamında kapsam, yapı, ölçüt ve görünüş geçerliği çalışmaları yapılmış, güvenirlik çalışmalarından ise test tekrar test çalışması yapılmış ve Cronbach alfa değeri hesaplanmıştır (Crocker ve Algina, 2008; DeVellis ve Thorpe, 2021; Erkuş, 2019). Ölçek için açıklanan varyans oranı %42 olarak elde edilmiş ve 24 maddelik ölçek için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,93 olarak hesaplanmıştır. Test tekrar test uygulaması sonucunda korelasyon katsayısı 0,84 olarak saptanmıştır. Sonuç olarak ölçeğin geçerlik ve güvenirlik değerlerinin yüksek olduğu saptanarak, ebeveynlerle pozitif disiplin yaklaşımı konularında kullanılabileceği düşünülmektedir.

Öz Değerlendirme Formu

Öz Değerlendirme Formu, Google form kullanılarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Formda ebeveynlerin katıldıkları her bir oturumla ilgili deneyimlerini içeren dört soru bulunmaktadır. Bu sorular şu şekilde ifade edilebilir: 1) Oturumda neler öğrendiniz? 2) Oturumda kendinizle ilgili neleri fark ettiniz? 3) Bugün burada olmak sizin açınızdan ne anlama geliyor? 4) Oturumda öğrendiğiniz hangi bilgiyi kullanmak istiyorsunuz?

Adler-Dreikurs Yaklaşımına Dayalı Ebeveynlik Psikoeğitim Programı (ADYDEPP)

Çalışmada ADYDEPP bir psikoeğitim programı olarak geliştirilmiştir (Corey vd., 2018). Psikoeğitim programları ya da benzeri müdahale programlarının oturum sayıları ve süreleri; programın türüne, araştırmada ulaşılmak istenen hedefe, programın içeriğinin yoğunluğuna, amaçlanan davranış

değişikliğine, davranışsal veya bilişsel değişimlerin derinliğine göre değişmektedir (Fraenkel vd., 2012; Gay vd., 2012). Psikoeğitim grupları katılımcıların bir yaşam sorununa ilişkin farkındalıklarını ve yaşam becerilerini artırmayı amaçlar. Bu gruplarda oturumlar 4 ile 15 oturum arasında değişmekte ve her oturum iki saat şeklinde uygulanmaktadır, ancak katılımcıların özelliğine göre oturum süresi daha kısa olabilir (Corey vd., 2018). Alanyazın incelendiğinde dört oturumdan oluşan psikoeğitim programları olduğu görülmektedir (Ceylan ve Bilge, 2024; Kim vd., 2013; Yazar ve Tuzgöl-Dost, 2024). Adler-Dreikurs ebeveyn programları incelendiğinde ise aktif ebeveynlik programının okul öncesi dönem ebeveynleriyle dört oturum olarak çevrim içi dersler şeklinde verildiği görülmüştür (Online Parenting Classes, 2024). Bu anlamda ADYDEPP, kısa süreli yapılandırılmış grup şeklinde hazırlanmış ve pilot çalışma niteliğinde bir psikoeğitim programıdır.

ADYDEPP'in temel amacı ilkokul kademesinde çocuğu olan ebeveynlerin Adler-Dreikurs Ebeveynlik yaklaşımlarından birisi olan pozitif disiplin yaklaşımıyla ilgili anlayış geliştirmelerini sağlamaktır. ADYDEPP'in içeriğini oluşturabilmek için ilk olarak alanyazına başvurulmuş, ardından daha önce araştırmacılar tarafından ebeveynlerin hangi konularda ebeveynlik becerilerini geliştirmeye ihtiyacı olduğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilen durum çalışması deseninin bulgularından faydalanılmıştır (Demirbağ ve Tuzgöl-Dost, 2025). Programın ana kaynakları Adler-Dreikurs yaklaşımını içeren alanyazından oluşmaktadır (Adler, 1930; Bettner, 2020; Dreikurs, 1958; Dreikurs ve Soltz, 1964; Nelsen, 2019; Rasmussen, 2014). Ayrıca Adler yaklaşımı ile ilgili dünya çapında bir kuruluş olan "Kuzey Amerika Adler Psikoloji Derneği" (North American Society of Adlerian Psychology, 2024), benzer şekilde Adler-Dreikurs yaklaşımına dayalı ebeveynlik programları yürüten "Positive Discipline Assosiaton (PDA)" (Positive Discipline Association, 2024) ve "Parent Encouragement Program (PEP)" (PEP Education Parents, 2024) şeklinde isimlendirilen kuruluşların web sitesindeki kaynaklardan da yararlanılmıştır. Program hazırlandıktan sonra, araştırmacılar tarafından oluşturulan uzman değerlendirme formu konuyla ilgili altı alan uzmanına gönderilmiştir. Tablo 1'de uzman görüşü sonrası, programın oturum sayısı, teması ve örnek oturum amaçları bulunmaktadır.

Tablo 1. ADYDEPP Oturum Sayısı, Teması ve Örnek Oturum Amaçları

<i>Oturum</i>	<i>Tema</i>	<i>Örnek Oturum Amaçları</i>
1	Tanışma ve Ebeveynlik Adler'e Göre Temel Kavramlar	Üyelerin grup kuralları ve sürecini açıklamaları Üyelerin amaçlarını ifade etmeleri Üyelerin sosyal ilgi kavramını açıklamaları
2	Adler-Dreikurs'a Göre Ebeveynlik İstenmeyen Davranışın Nedeni	Üyelerin Adler-Dreikurs ebeveynlik kavramlarını ifade etmeleri Üyelerin istenmeyen davranışları örneklerle açıklamaları Üyelerin istenmeyen davranışlarla baş edebilmeyi ifade etmeleri
3	Teşvik Doğal ve Mantıksal Sonuçlar	Üyelerin teşvik ifadelerini kullanmayı açıklamaları Üyelerin doğal ve mantıksal sonuçları kullanmayı açıklamaları
4	Aile Toplantıları Sonlandırma	Üyelerin aile toplantılarının nasıl yapıldığını açıklamaları Üyelerin kendinde meydana gelen değişiklikleri açıklamaları

Birinci Oturum

Birinci oturumda tanışma etkinliği gerçekleştirilmiş, üyelere grup kuralları ve süreci ile ilgili bilgi verilmiş ve katılımcıların süreç sonunda ulaşmak istedikleri amaçları belirlemişlerdir. Üyelere Adler yaklaşımına dayalı olan ve Adler'in temel kavramlarını içeren "Bütün Beyinli Çocuk" (Bryson ve Siegel, 2022) adlı kitap hediye edilmiş ve program boyunca okunarak birlikte ilerlenebileceği ifade edilmiştir. Her bir oturumda kitapla ilgili üyelerin görüşlerinin alınacağı açıklanmıştır. Aynı zamanda ebeveynliğin önemi ile ilgili sunu yapılmış ve sosyal ilgi, aidiyet, öznel mantık gibi Adler yaklaşımının temel kavramlarıyla ilgili bilgi verilmiştir. Oturum üyelerin deneyimlerinin alındığı öz değerlendirme formu ile tamamlanmış ve oturumla ilgili bilgi notu çevrim içi ulaştırılmıştır.

İkinci Oturum

İkinci oturumda bir önceki oturumun özeti yapıldıktan ve ev ödevlerinin değerlendirmesi alındıktan sonra, etkili iletişim becerileri ile ilgili etkinlikler yapılmıştır. Aynı zamanda Adler-Dreikurs yaklaşımında ebeveynliğin nasıl tanımlandığı ve ebeveynlikte model olmanın önemi anlatılmıştır. Adler-Dreikurs yaklaşımı ebeveynlik kavramları tanıtılmış ve istenmeyen davranışlarla ilgili etkinlik yapılmıştır. Üyelere istenmeyen davranışın nedenleri ile ilgili ev ödevi verilmiştir. Oturum üyelerin deneyimlerinin alındığı öz değerlendirme formu ile tamamlanmış ve oturumla ilgili bilgi notu çevrim içi ulaştırılmıştır.

Üçüncü Oturum

Üçüncü oturumda bir önceki oturumun özeti yapılmış ve ardından ev ödevlerinin değerlendirmesi alınmıştır. Daha sonra üyeler Adler-Dreikurs yaklaşımı ebeveynlik kavramlarından biri olan teşvikin faydaları, teşvik ifadelerini nasıl kullanacakları, doğal ve mantıksal sonuçların tanımı ve doğal ve mantıksal sonuçları nasıl kullanacakları ile ilgili bilgi sahibi olmuşlardır. Üyelere çocuklarına söyledikleri teşvik ifadelerini yazmaları ev ödevi olarak verilmiştir. Oturum üyelerin deneyimlerinin alındığı öz değerlendirme formu ile tamamlanmış ve oturumla ilgili bilgi notu çevrim içi ulaştırılmıştır.

Dördüncü Oturum

Dördüncü oturumda ilk olarak tüm oturumların özeti yapılmış ve ardından ev ödevlerinin değerlendirmesi alınmıştır. Daha sonra Adler-Dreikurs yaklaşımı ebeveynlik kavramlarından biri olan aile toplantılarının nasıl yapıldığı ve günlük hayatlarında nasıl kullanacakları ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Aile toplantıları ile ilgili gündem maddesi etkinliği yapılmıştır. Ardından üyelerin program kapsamında ebeveyn davranışlarıyla ilgili kendilerinde meydana gelen değişiklikleri ifade etmeleri istenmiştir. Oturum üyelerin deneyimlerinin alındığı öz değerlendirme formu ile tamamlanmış ve oturumla ilgili bilgi notu çevrim içi ulaştırılmıştır. Tüm ebeveynlere programa katılımlarından dolayı teşekkür etmek amacıyla katılım belgesi verilmiştir.

Uygulama Süreci

Çalışma için öncelikle Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Etik Kurulundan 07.03.2024 tarihli ve E-3425753 sayılı izin alınmıştır. Oturum süreci 2023-2024 eğitim-öğretim yılının Nisan ayında dört hafta boyunca ve her bir oturum 120 dakika olacak şekilde uygulanmıştır. Program uygulanmadan önce katılımcılardan ön test, program uygulandıktan sonra ise son test ölçümleri alınmıştır. Ayrıca her bir oturum sonunda katılımcıların deneyimlerinden oluşan öz değerlendirme formu da alınmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmaya katılan toplam katılımcı sayısı 30'dan az olması nedeniyle için parametrik olmayan istatistiki yöntem kullanılmıştır (Pallant, 2010). Deney grubunun ön test ve son test puanlarını karşılaştırmak için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmış (Büyüköztürk vd., 2020) ve anlamlı farklılıkların etki büyüklüğü Rosenthal'ın $r = z/\sqrt{N}$ formülüyle elde edilmiştir (Pallant, 2010). İstatistiksel analiz sonuçları 0.05 anlamlılık düzeyi kabul edilerek yorumlanmıştır. Araştırmanın verilerinin analizinde SPSS 28.0 programı kullanılmıştır. Nitel verilerin analizi sürecinde ise Yıldırım ve Şimşek (2021) tarafından ifade edilen verilerin kodlanması, ardından ilgili kategori ve temaların oluşturulması, sonra bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları takip edilmiştir. Bu aşamada fenomenolojik desen benimsenmiş ve veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır (Patton, 2018). Çalışmada öncelikle öz değerlendirme formlarına yazılan görüşler bir Word dosyasına aktarılmıştır. Ardından iki kodlayıcı birbirinden bağımsız bir şekilde verileri kodlamış, ilgili kategori ve temaları belirlemiştir. Sonrasında kodlayıcılar bir araya gelmiş, kod, kategori ve temaları karşılaştırarak bir görüş birliği oluşturmaya çalışmış, Miles ve Huberman'ın (1994) formülü ile kodlayıcılar arası güvenilirlik hesaplanmıştır. Miles ve Huberman Uzlaşma Güvenirliği Yüzdesi=Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı)*100 şeklindedir. Kodlayıcılar arası güvenilirlik her tema için ayrı ayrı ve toplam güvenilirlik olmak üzere hesaplanmıştır. "Adler'e Göre Temel Kavramlar" teması için güvenilirlik 0,83'tür. "Adler- Dreikurs'a Göre Ebeveynlik Kavramları" teması için kodlayıcılar arası güvenilirlik 0,88 olarak hesaplanmıştır. "Adler-Dreikurs'a Göre Etkili Ebeveynlik" teması içinse 0,92 olarak saptanmıştır. Kodlayıcılar arası genel güvenilirlik ise 0,88 olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman'ın (1994) ifadesine göre kodlayıcılar arası güvenilirliğin .80 üzerinde olması yeterli kabul edilmektedir. Buna göre temalarla ilişkili güvenilirlik değerleri ve genel güvenilirlik değerinin yeterli olduğu söylenebilir.

Nitel verilerin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında Lincoln ve Guba'nın (1986) "doğruluk değeri, uygulanabilirlik, tutarlık ve nötrlük" kategorileri dikkate alınmıştır. Bu noktada doğruluk değeri için çalışma okuyucuların anlayabileceği şekilde sunulmuş (Creswell, 2007), izlenen adımlar açık bir şekilde aktarılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Uygulanabilirlik için çalışmada anlaşılır bir dil kullanılmış, katılımcıların demografik bilgileri verilmiş ve bulgular detaylı olarak açıklanmıştır.

(Lincoln ve Guba, 1986). Tutarlık için çalışmada kodlayıcılar arası güvenilirlik hesaplanmış ve bu sürecin ayrıntıları açıklanmıştır. Birinci araştırmacı ikinci araştırmacının danışmanlığında tüm araştırma boyunca ebeveynlik konusunda çalışan başka bir uzman ile de çalışarak tutarlılığı sağlamaya çalışmıştır (Creswell, 2007). Nötrlük içinse araştırmacılar ön yargılarından uzaklaşarak, çalışmaya tarafsız bir şekilde yaklaşmaya çalışmıştır. Aynı zamanda verilerin teyit edilebilmesi için birden fazla kodlayıcı süreçte yer almıştır (Miles ve Huberman, 1994).

Bulgular

Nicel Bulgular

Nicel bulgular ADYDEPP'in pozitif disiplin yaklaşımına ilişkin etkisine ilişkindir. Tablo 2'de PDEÖ puanlarının ön test ve son test ölçümlerine ilişkin Wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 2. PDEÖ Puanları

<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>Sıra Ortalaması</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>	<i>R</i>
Negatif sıra	1a	3,50	-2,451	0,014*	0,78
Pozitif sıra	9b	5,72			

*p<.05; r=Etki büyüklüğü; p=Wilcoxon Sıralı İşaretler Testi yöntemi anlamlılık değeri

a=son test sıra<ön test sıra

b=son test sıra>ön test sıra

Tablo 2'de, deney grubunun pozitif disiplin yaklaşımı puanları ön test ve son test ölçümleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Deney grubunun son test puanları, ön test puanlarına göre yüksektir ($z=-2,451$; $p<.05$; $r=0,78$). Bu anlamda ADYDEPP'in ebeveynlerin pozitif disiplin yaklaşımı üzerinde anlamlı bir etki oluşturabildiği söylenebilir.

Nitel Bulgular

Nitel bulgular sonucunda "Adler'e Göre Temel Kavramlar", "Adler-Dreikurs Yaklaşımı Ebeveynlik Kavramları" ve "Adler-Dreikurs'a Göre Etkili Ebeveynlik" olmak üzere üç tema saptanmıştır. Tablo 3'te temalara ilişkin kategoriler ve kodlara yer verilmiştir.

Tablo 3. Nitel Bulgular

<i>Tema</i>	<i>Kategori</i>	<i>Kodlar</i>
Adler'e Göre Temel Kavramlar	Aidiyet	Kabul edilmek, bağ kurmak, yakın hissetmek, değer gördüğünü hissetmek, sevgi görmek, kendini güvende hissetmek, anlaşıldığını hissetmek
	Sosyal İlgi	Diğerleriyle ilişki kurma isteği, sosyal ilişkiler kurabilme, toplumsal duygu, aileye ait hissetmek, topluma ait hissetmek, insanlığın bir parçası olduğunu düşünmek, insanlığın yararı için çalışmak
	Çocukluk Yaşantıları	Ebeveyn olarak kendi çocukluğunun etkisi, çocukluk anıları, çocukken ebeveynlerle kurulan ilişki, çocukken aileye ait hissetmek, çocukken güvende hissetmek, çocukken sevildiğini hissetmek, çocukken koşulsuz kabul edildiğini hissetmek, çocukken saygı duyulduğunu hissetmek, çocukken anlaşıldığını hissetmek

Adler-Dreikurs'a Göre Ebeveynlik Kavramları	İstenmeyen Davranışın Nedeni	Dikkat çekme, ilgi görme ihtiyacı, kontrol elde etmek isteme, güç gösterisinde bulunma, güç elde etmek isteme, hayal kırıklığı yaşama, teşvik edilmeme, ait hissedememe, sevgi hissedememe, intikam almak isteme, yetersiz hissetme, sorumluluklardan kurtulmaya çalışma, başarısız hissetme, aşağılık duygusu hissetme, yetersizlik duygusu hissetme
	Teşvik	Cesaret, yeniden deneme, öz güveni geliştirme, pes etmeme, hatayı kabul etme, çocuğun var olan kapasitelerini kullanmasını sağlama, çocuğu destekleme
	Doğal ve Mantıksal Sonuçlar	Kendiliğinden ortaya çıkan sonuç, yaptırım uygulama, öz disiplin geliştirme, ebeveyn müdahalesi, davranışın sorumluluğunu alma
	Aile Toplantıları	Sorun çözme, iş birliğine dayalı hareket etme, aile üyeleri ile bir araya gelme, sohbet etme, aile üyeleri ile vakit geçirme, yaşanan sorunları ele alma, beyin fırtınası yapma, sorunlar için gündem maddesi oluşturma, eşitlik ilkesi içinde hareket etme, yaratıcı olma, duygu ve düşünceleri dile getirebilme, ailece eğlenebilme, aile olarak plan yapabilme
Adler-Dreikurs'a Göre Etkili Ebeveynlik	Etkili İletişim	Ben dilini kullanma, empati, etkin dinleme, beden dilini kullanma
	Ebeveynlik Becerileri	Hayır diyebilme, sınır koyma, rutin oluşturma, kurallar belirleme, sevgiye dayalı bir ilişki kurma, öz disiplin becerilerini geliştirme, çocukla iş birliği yapma, problem çözme becerilerini öğretme, model olma

Tablo 3 incelendiğinde, “Adler’e Göre Temel Kavramlar” teması “Aidiyet”, “Sosyal İlgisi” ve “Çocukluk Yaşantıları” şeklinde üç kategoriden oluşmaktadır. Kategorilere dayalı katılımcı ifadelerine örnekler aşağıda verilmiştir.

K4: “Aidiyet kavramına ilişkin kendimi sorguladım ve büyüdüğüm aileye aidiyetimin eksikliğini fark ettim.”

K2: “Sosyal ilginin gelişmesi ve yetersizlik duygusunun nasıl oluştuğunu öğrendim.”

K1: “Çocuğumla olan ilişkimin çocukluğumla ilişkiye ayna tuttuğunu öğrendim.”

“Adler-Dreikurs’a Göre Ebeveynlik Kavramları” teması “İstenmeyen Davranışın Nedeni”, “Teşvik”, “Doğal ve Mantıksal Sonuçlar” ve “Aile Toplantıları” olmak üzere dört kategoriden oluşmaktadır. Kategorilere dayalı katılımcı ifadelerine örnekler aşağıda verilmiştir.

K3: “Çocuğumun istenmeyen davranışlarının nedenini daha iyi anladım. Bu davranışları karşısındaki tutumum nasıl olmalı, uygulayabileceklerimi öğrendim.”

K2: “Teşvik cümleleriyle çocuğumun çabasına vurgu yaparak onun olumlu davranışlarını geliştirmek istiyorum.”

K9: “Çocuğumla yaptığım diyalogların, yaptırım uygulama şeklimin doğruluğunu anlayarak, bir kez daha kendimi kutladım.”

K9: “Aile toplantısı yapmayı eşime de hemen söyledim... Yapalım deneyelim demesi de güzel bir adım bence. Sırada kızımı ikna süreci var ama inanıyorum ki biz bunu başarabiliriz.”

“Adler-Dreikurs’a Göre Etkili Ebeveynlik” teması ise “Etkili İletişim” ve “Ebeveynlik Becerileri” olmak üzere iki kategoriden oluşmaktadır. Kategorilere ilişkin katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara örnekler aşağıda verilmiştir.

K3: “Sence sorusunu çocuklarıma soracağım ve ben dilini kullanacağım.”

K8: *"Sorunları çocuğumla fikir paylaşımı yaparak çözmenin daha doğru olduğunu öğrendim."*

Ebeveynler program sonucunda her bir oturumun kazanımlarını destekleyen gelişimler göstermişlerdir. Örneğin, ikinci oturumun kazanımları arasında yer alan Adler-Dreikurs ebeveynlik kavramlarından istenmeyen davranışın nedenleri hakkında bilgilenmişler ve istenmeyen davranışlara karşı çözüm önerilerini uygulamak istediklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca teşvikin ödül ve övgü ile farklı olduğunu ayırt etmişler, teşvikin çocuğa olumlu davranışlar kazandırmada etkili olduğunu öğrenmişlerdir. Çocuklar uygun olmayan bir davranış sergilediğinde doğal ve mantıksal sonuçları kullanmanın onların sorumluluk sahibi bir birey olmalarına katkı sağladığı ile ilgili bilgi sahibi olmuşlardır. Aile toplantısının ailede iş birliği ve yakınlığı artırdığını öğrenmişler ve sorunların çözümünde etkili bir yöntem olduğunu keşfetmişlerdir. Aynı zamanda Adler-Dreikurs'a göre etkili ebeveynlik ile ilgili bilgi sahibi olmuşlardır. Bu anlamda sınır koyma, hayır diyebilme, olumlu davranış geliştirme, etkin dinleme, etkili iletişim, empati kurma gibi ebeveynlik becerilerini geliştirmişlerdir. Ebeveynlerin psikoeğitim programına ilişkin duygu ve düşünceleri de pozitif olmuştur. Ebeveynler programa katılan ebeveynlerle bağ kurmuş, kendileri ve ebeveynlikleri için çaba gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Aynı zamanda kendilerini geliştirmek, yeni şeyler öğrenmek ve kendi ebeveynliklerinin güçlü yanlarına odaklandıklarını söylemişlerdir.

Tartışma

Çalışmada ADYDEPP'in pilot uygulaması sonucu, ebeveynler üzerinde programın etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nicel bulgular ebeveynlerin pozitif disiplin yaklaşımı puanlarının arttığını gösterirken, nitel bulgular ise nicel bulguları destekleyici veriler sunmuştur. Hem nicel hem de nitel bulgular ebeveyn tutum ve davranışlarında olumlu değişiklikler olduğunu göstermiştir. Program sonucunda ebeveynler Adler-Dreikurs yaklaşımı ebeveynlik kavramlarının ne anlama geldiğini öğrenmişler ve bu kavramları çocuklarıyla olan ilişkilerine taşıyabilmişlerdir. Aynı zamanda etkili iletişim kurma, sınır koyma ve hayır diyebilme gibi ebeveynlik becerilerini geliştirmişlerdir.

Alanyazın incelendiğinde ebeveyn eğitimlerinin hem çocuklara hem de ebeveynlere ilişkin olumlu sonuçları olduğu görülmektedir. Örneğin, çocuklar istenen davranışlar sergilemeyi öğrenirken, ebeveynlerin benlik saygısı artmış, anne depresyonu ve stresi azalmış ve böylece anne-çocuk ilişkisi güçlenmiştir (Bunting, 2004). Benzer şekilde ebeveyn eğitimleri ile ebeveynlerin psikososyal iyilik hali artarken, çocukların duygusal ve davranışsal uyumu gelişmiştir (Barlow ve Coren, 2017; Sanders ve Woolley, 2005). Ayrıca eğitimler sonucu ebeveynlerin ebeveynlik özgüveninin arttığı, eğitimlerin ebeveynlerin zihinsel sağlığı üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu ve çocukla yaşanan çatışma durumunun azaldığı görülmüştür (Sanders vd., 2014). Ebeveyn eğitimleriyle ilgili yapılan çalışmalar ebeveynlerin kaygı, öfke, suçluluk gibi zor duyguları düzenlemede, depresyon ve stres gibi durumlar karşısında yaşam becerilerinin artırılmasında da etkili olduğunu göstermektedir (Barlow ve Coren,

2017). Yukarıdaki araştırmalara benzer şekilde Adler-Dreikurs ebeveyn eğitim programlarının ebeveynlik becerileri ve ebeveyn disiplin yaklaşımlarında olumlu etkiye sahip olduğu görülmüştür (Bettner, 2020; Johnson, 1990; McVittie ve Best, 2009; Shanks, 2016; Spence, 2008). Örneğin, Adler-Dreikurs ebeveyn eğitim programları, ebeveynlerin çocuklarıyla empati kurmasını sağlayan, onları teşvik etmeyi destekleyen, karşılıklı saygı çerçevesinde ebeveyn-çocuk ilişkisinin olduğu bir ev ortamı oluşturmaktadır (Bettner, 2020). Benzer şekilde eğitim programları aracılığıyla ebeveynlerin çocuklarına sağlıklı sınır koymayı denedikleri ve çocuklarıyla iyi bir ilişki kurmaya çabaladıkları görülmüştür (McVittie ve Best, 2009). Ayrıca eğitimler sonucu ebeveynlerin çocuklarına empatik bir tutum içerisinde olduğu (Farooq vd., 2005), çocuklarını koşulsuz kabul ettikleri (Johnson, 1990), fiziksel cezayı daha az kullanacaklarını dile getirdikleri (Shanks, 2016) ve uygun ebeveynlik yaklaşımı neticesinde çocukların problem davranışlarında azalma olduğu saptanmıştır (Spence, 2008).

Adler-Dreikurs yaklaşımına dayalı eğitim programları sonucu ebeveynlerin çocuklarına nazik ve kararlı davranmanın önemini fark ettikleri ve böyle davranmaya başladıkları, çocuklarına uygun sınırlar oluşturmaya çalıştıkları, onların ihtiyaçlarına duyarlı olarak yaklaşmayı denedikleri ve sorumluluk duygusunu geliştirmeyi amaçladıkları görülmektedir. Bu durum ebeveynlerin ebeveynlik yaklaşımının otoriter ebeveynlikten demokratik ebeveynlik yaklaşımına doğru değişmeye başladığı şeklinde ifade edilebilir (Brown, 2018; Carroll ve Brown, 2020; Foley vd., 2019; Mullis, 1999; Popkin, 2014). Ayrıca eğitimlerin hem ebeveyn hem de çocuk için problem çözme becerilerini geliştirdiği (Gallitto, 2021) ve ebeveyn-çocuk arasındaki anlaşmazlıkların normal kabul edilebileceği bilinmektedir (Durrant vd., 2014).

Nitel bulgular incelendiğinde ADYDEPP'in ebeveynlerin ebeveynlik becerilerini geliştirdiği görülmektedir. ADYDEPP ile ebeveynler çocukluk yaşantılarının önemini fark etmişler, kendi çocukluk yaşantılarının çocuklarıyla olan ilişkilerini etkilediğini fark etmişlerdir. Ayrıca ebeveynliklerinin güçlü yönlerine odaklanmayı, ebeveynliklerinde yaptıkları doğru ve yanlışları ayırt etmeyi, çocuklarına sınır koyabilmeyi, ailede iş birliği yapmanın önemini ve etkili iletişim becerilerini (ben dili, empati vb.) kavramışlardır. Çocuklarını nasıl teşvik edebileceklerini kavramış, istenmeyen davranışların nedenleri ve baş etme yöntemleri hakkında bilgi edinmişlerdir. Çocuklarıyla olan ilişkilerinde öz disiplin becerisi kazandırabilmek amacıyla cezadan vazgeçerek doğal ve mantıksal sonuçlara başvurmayı tercih ettiklerini açıklamışlardır.

Hem nicel hem de nitel bulgular Türk kültürüyle uyumlu bir yapı göstermektedir. Araştırmanın nitel bulguları ebeveynlerin çocukluk yaşantılarının şimdiki ebeveynlik davranışlarını ve çocuklarıyla olan ilişkilerini etkilediğini göstermektedir. Bu kapsamda Türkiye alanyazınında ebeveynlerin kök aileleriyle kurmuş oldukları ilişkinin şu andaki aileleriyle ilişkisini etkileyen çalışmalara rastlamak mümkündür (Parlak, 2020; Şanlı ve Öztürk, 2015). Ayrıca Türk kültüründe

bireylerin aile olarak birlikte olmaya önem vermeleri ve problemleri çözmek için aile üyelerinden yardım istemeleri (Doğan, 2000), aile toplantılarının özelliğiyle uyumludur (Akçabozan ve Hatipoğlu-Sümer, 2016). Benzer olarak Türkiye’de demokratik tutum gösteren ailelerde ebeveynler, çocukları uygun olmayan davranışlar sergilese dahi, etkili ebeveyn davranışları gösterebilmektedir (Tezel-Şahin ve Özbey, 2007). Bu ailelerde istenmeyen davranışların nedenlerini keşfeden aileler, bu davranışları değiştirmek için etkili yöntemler kullanabilirler. Bu sayede demokratik bir ilişki gelişmiş olur (Ferguson-Dreikurs, 2018). Bu noktada ADYDEPP’in bulgularının demokratik tutum gösteren ailelerin özelliklerini yansıttığı ifade edilebilir.

Kağıtçıbaşı (1970), Türk kültürünü ele alarak çeşitli aile modelleri geliştirmiştir. Bu modellerden birisi karşılıklı duygusal bağlılık aile modelidir. Bu modelde çocuğun aile üyelerinden ayrı bir birey olduğu kabul edilerek bireyselleşmesi desteklenmektedir. Aynı zamanda, aile üyeleri arasında yakınlık ve duygusal bağlılık da bulunmaktadır. Bu kapsamda ADYDEPP’in bulguları Kağıtçıbaşı (1970) tarafından tanımlanan karşılıklı duygusal aile modeliyle uyumlu özellikler göstermiştir. Burada ADYDEPP de bulunan etkili iletişim becerileri, teşvik, Adler yaklaşımı temel kavramlarından olan sosyal ilgi, yaşam tarzı gibi kavramlar çocuğun bireyselleşmesini desteklerken aile toplantıları ve aidiyet gibi kavramlar da karşılıklı duygusal bağlılığı desteklemektedir.

Toplulukçu kültürlerde otoriter ebeveynlik yaklaşımı görülebilmekte ve ebeveynler bu yaklaşım tarzının çocukların iyiliği için daha uygun olduğunu düşünebilmektedir (Rudy ve Grusec, 2006). Bu yaklaşımda sevgi göstermek ve çocuğu kontrol edebilmek birbiriyle ilişkilendirilen kavramlar olarak görülebilir (Kağıtçıbaşı, 1990). Türkiye’de toplulukçu kültürler arasında düşünüldüğünde, otoriter ebeveynlerin çocuklarını kontrol edebilmek adına istenmeyen davranışlar karşısında cezayı etkili bir yöntem olarak düşünmeleri olasıdır (Kağıtçıbaşı vd., 2001; Yağmurlu ve Sanson, 2009). Fakat ADYDEPP ile ebeveynler cezanın etkili bir yöntem olmadığını öğrenerek, onun yerine doğal ve mantıksal sonuçlara başvurmayı deneyimlemişler ve çocuklarıyla olan ilişkilerinde doğru bir bakış açısı oluşturabilmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın bulguları, ADYDEPP’in ebeveynlerin pozitif disiplin yaklaşımı davranışları üzerinde anlamlı bir etki oluşturabildiğini göstermektedir. Bu anlamda ebeveynlerin pozitif disiplin yaklaşımı puanlarında artış saptanmıştır. Aynı zamanda, ebeveynlerin deneyimlerinden çocuklarını teşvik etmenin önemini öğrendikleri, istenmeyen davranışların nedenini anlamaya çalışarak baş etme yöntemleri geliştirdikleri, aile toplantıları yaparak iş birliği ve yakınlığı artırmanın önemini fark ettikleri, doğal ve mantıksal sonuçları kullanmanın çocuğun öz disiplin kazanmasında önemli bir etkisinin olduğunu öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ebeveynler, sınır koyma, hayır

diyebilme, etkili iletişim becerileri gibi ebeveynlik becerilerini öğrendikleri, ebeveynlerin kendileri ve çocuklarını daha iyi tanımaya başladıkları gibi sonuçlarda saptanmıştır.

Araştırmanın çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışmada psikoeğitim programının oturum sayısının az olması bu sınırlılıklardan biridir. Alanyazında dört oturumdan oluşan psikoeğitim programları bulunmaktadır (Ceylan ve Bilge, 2024; Kim vd., 2013; Yazar ve Tuzgöl-Dost, 2024). Adler-Dreikurs yaklaşımına dayalı psikoeğitim programları incelendiğinde ise dört oturumluk aktif ebeveynlik programına rastlanmakla birlikte, çoğunun dört oturumdan fazla olduğu görülmektedir (Apaydın, 2022; Carroll, 2021; Carroll ve Brown, 2020; Jahangiri vd., 2021; Larson, 2000; Nelsen, 1979; Saflarski, 2014; Seiss, 2008). Bu noktada dört oturumun ebeveynlere uzun vadeli etki oluşturma ve tutum kazandırmada yeterli olmadığı düşünülebilir. Fakat bu çalışma sadece ilkökul kademesinde çocuğu bulunan ebeveynlere yönelik gerçekleştirilen kısa süreli pilot uygulama niteliğinde bir çalışmadır. Bu tür psikoeğitim programlarının uzun süreli etkisini değerlendirebilmek amacıyla hem oturum sayısının daha fazla olması hem de izleme ölçümünün alınması gerekmektedir. Çalışma grubundan izleme ölçümü alınamadığı için, programın uzun süreli etkisi değerlendirilememiştir. Ayrıca çalışmada, kontrol grubunun bulunmaması bir diğer sınırlılık olarak ifade edilebilir. Pilot uygulama niteliğindeki bu çalışmanın katılımcılarının yalnızca anneler olması, ebeveynlerin şehir merkezinde yaşamaları, çocuklarının normal gelişim özellikleri göstermesi, katılımcıların eğitim düzeyi olarak orta ve üst düzey ebeveynleri içermesi gibi nedenlerle sonuçlar benzer özellikteki gruplar için genellenebilir.

Çalışmanın bulguları doğrultusunda çeşitli öneriler getirilebilir. Gerçekleştirilen çalışma ADYDEPP'in pilot uygulaması olup asıl uygulama gerçekleştirilmeden önce araştırmada beklenmedik durumları deneyimlemeyi sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu anlamda programın genel amaçları, kazanımları, etkinlikleri, yöntem ve materyalleri gözden geçirilmiştir. Aynı zamanda çalışma lidere yaşantısal bir deneyim sunmuştur. Bu çalışma daha fazla sayıda ebeveyn ile deney ve kontrol gruplarının oluşturulduğu araştırmalarda gerçekleştirilebilir. Aynı zamanda çalışmanın uzun dönemli etkisini görebilmek amacıyla izleme ölçümünün alınması önerilebilir, çalışma daha fazla oturum sayısı ile gerçekleştirilebilir. Çalışmaya gönüllü katılmak isteyen sadece anneler olduğu için, çalışma diğer ebeveyn olan babaların da dahil edilmesi şeklinde gerçekleştirilebilir. Çalışmalar babaların da katılabileceği saatlerde gerçekleştirilebilir.

Psikoeğitim programına ilişkin alınan öz değerlendirme formlarında, ebeveynler grup sürecinde yalnız olmadıklarını hissettikleri, diğer ebeveynlerle empati yapabildiklerini ve benzer yaşantılara sahip ebeveynlerle bir arada olmanın kendilerine keyif ve mutluluk verdiğini hem kendileri hem de çocuklarına kaliteli zaman ayırabildiklerini, bilinçli farkındalıkla anda kalabilmenin ve nefes

egzersizleri yapmanın kendilerine çok iyi geldiğini dile getirmişlerdir. Bu noktada ebeveynlerin iyi oluş düzeylerini artıracak başka programların hazırlanması önerilebilir.

Türkiye’de psikolojik danışmanların genellikle MEB’e bağlı okullarda çalıştığı bilinmektedir. Okul psikolojik danışmanlarının çalıştığı gruplardan biri de ebeveynlerdir (Akçabozan ve Hatipoğlu-Sümer, 2016). Bu anlamda Adler-Dreikurs yaklaşımı ebeveynlik becerileri, okul psikolojik danışmanları tarafından ebeveyn eğitimleri aracılığıyla etkili bir araç olarak kullanılabilir. Bu eğitimler veli semineri şeklinde tek oturumluk uygulamalar şeklinde gerçekleştirilerek, aynı anda birçok ebeveyne ulaşılabilir.

Çalışma sonucunda ebeveynlere de çeşitli öneriler getirilebilir. Ebeveynler konu ile ilgili kendilerini geliştirecek eğitim gruplarına dahil olabilirler. Çocukları ile ev kurallarını belirleyebilir, “ev temizliği, uyku öncesi hazırlık, yemek planlaması ve hazırlığı, market alışverişi” konularında çocuklarıyla rutin oluşturabilirler. Ebeveynler çocuklarıyla birlikte her gün düzenli olarak kutu oyunları, körebe, saklambaç gibi oyunlar oynayabilir, günlerinin nasıl geçtiği ile ilgili aile olarak sohbet edebilirler. Ebeveynler yaşanan sorunları çözebilmek amacıyla, aile toplantısı yapabilirler. Ebeveynler çocuklarıyla etkili iletişim kurabilirler. Örneğin, ben dilini kullanabilirler. Çocuğa sorununu çözmesi için “Bana biraz daha anlatır mısın?”, “Sonra ne oldu?”, “Neler hissettin?” gibi sorular sorabilirler. Ebeveynler çocukların öz güvenlerini artırabilmek amacıyla, “Seni tanıyorum, sana güveniyorum, eminim iyi iş çıkaracaksın.” gibi teşvik edici cümleler kullanabilirler. Son olarak ebeveynler kendi davranışlarıyla çocuklarına model olabilir ve onlara uygun sınırlar koyabilirler.

Kaynaklar

- Adams, J. (2001). Impact of parent training on family functioning. *Child and Family Behavior Therapy*, 21(1), 29–42. https://doi.org/10.1300/J019v23n01_03
- Adler, A. (1930). *The education of children*. Allen & Unwin.
- Adler, A. (1964). Introduction. H. L. Ansbacher & R. R. Ansbacher (Eds), *The individual psychology of Alfred Adler: A systematic presentation in selections from his writings* içinde (s. 1-18). Harper Perennial.
- Adler, A. (1998). Understanding children with emotional problems. *Journal of Humanistic Psychology*, 38(1), 121–127. <https://doi.org/10.1177/00221678980381012>
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2024). *Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı*. <https://ulusaleytem.aile.gov.tr/media/m1garif1/ailenin-korunmasi-ve-gu-c-lendirilmesi-vizyon-belgesi-ve-eylem-plani.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Akçabozan, N. B. & Hatipoğlu-Sümer, Z. (2016). Adler yaklaşımında aile danışmanlığı. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 6(46), 87-101.

- Allen, K., El-Beshti, R., & Guin, A. (2014). An integrative Adlerian approach to creating a teen parenting program. *The Journal of Individual Psychology*, 70(1), 6-20. <https://doi.org/10.1353/jip.2014.0006>
- Apaydın, S. (2022). *The effect of positive discipline parenting program on parental disciplinary practices, parenting stress and parenting self-efficacy*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Apaydın, S. & Hatipoğlu-Sümer, Z. (2025). Adler yaklaşımı temelli pozitif disiplin ebeveynlik programı: İlkokul ebeveynlerinin deneyimleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 756-778. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2025.-1431617>
- Barlow J. & Coren, E. (2017). The effectiveness of parenting programs: A review of Campbell reviews. *Research on Social Work Practice*, 28(1), 99-102. <https://doi.org/10.1177/1049731517725184>
- Bettner, B. L. (2020). Are Alfred Adler and Rudolf Dreikurs relevant for parents today? *The Journal of Individual Psychology*, 76(1), 70-78. <https://doi.org/10.1353/jip.2020.0018>
- Brown, K. A. (2018). *The examination of parental demographics as moderators of the effects of a positive discipline parenting training model*. (Doktora Tezi). <https://www.proquest.com/> sayfasından erişilmiştir.
- Bryson, T. P. & Siegel, D. J. (2022). *Bütün beyinli çocuk*. Diyojen.
- Bunting, L. (2004). Parenting programs: The best available evidence. *Child Care in Practice*, 10(4), 327-343. <https://doi.org/10.1080/1357527042000285510>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, O. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Carlson, J., Watts, R. E., & Maniaci, M. (2006). *Adlerian therapy: Theory and practice*. American Psychological Association.
- Carroll, P. (2021). Effectiveness of positive discipline parenting program on parenting style, and child adaptive behavior. *Child Psychiatry & Human Development*, 52(3), 1-10. <https://doi.org/10.1007/s10578-021-01201-x>
- Carroll, P. & Brown, P. (2020). The effectiveness of positive discipline parenting workshops on parental attitude and behavior. *The Journal of Individual Psychology*, 76(3), 286-303. <https://doi.org/10.1353/jip.2020.003>
- Ceylan, V. & Bilge, F. (2024). Bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı psikoeğitim programının ortaokul öğrencilerinin problemleri cep telefonu kullanımına etkisi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 43(2), 1159-1204. <https://doi.org/10.7822/omuefd.1471492>
- Chang, C. Y. & Ritter, K. B. (2004). Cultural considerations of Adlerian parenting education. *The Journal of Individual Psychology*, 60(1), 67-75. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=12624877&lang=tr&site=eds-live> sayfasından erişilmiştir.

- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2020). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz* (A. Aypay, Çev. Ed.). Anı.
- Collins, W. A. & Madsen, S. D. (2019). Parenting during middle childhood. M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Vol. 1. Children and parenting* içinde (s. 81-110). Routledge.
- Corey, M. S., Corey, G., & Corey, C. (2018). *Groups: Process and practice*. Cengage Learning.
- Cozolino, L. (2020). *İnsan ilişkilerinin nörobilimi: Bağlanma ve sosyal beynin gelişimi* (T. Özakkaş, Çev.), Psikoterapi Enstitüsü.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. Sage.
- Creswell, W. J. (2022). *A concise introduction to mixed methods research*. Sage.
- Crocker, I. & Algina, J. (2008). *Introduction to classical and modern test theory*. Wadsworth.
- Dayılar-Candan, H. (2022). *Okul öncesi çocukların ebeveynlerine uygulanan pozitif disiplin programının etkililiği: Randomize kontrollü bir çalışma*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Demirbağ, T. & Tuzgöl-Dost, M. (2025). Behaviors regarding the positive discipline: A case study for parents. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 180-204. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2025.-1423030>
- DeVellis, R. F. & Thorpe, C. T. (2021). *Scale development theory and applications*. Sage.
- Dinkmeyer, D. & McKay, G. (1976). *Systematic training for effective parenting*. American Guidance Service.
- Doğan, S. (2000). The historical development of counseling in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 22(1), 57–67. <http://dx.doi.org/10.1023/A:1005474126819>
- Dreikurs, R. (1958). *The challenge of parenthood*. Hawthorn.
- Dreikurs, R. (1971). The delinquent in the community. *Individual Psychologist*, 3(1), 7–14.
- Dreikurs, R. & Soltz, V. (1964). *Children: The challenge*. Hawthorn.
- Durrant, J. E., Plateau, D. P., Ateah, C., Stewart-Tufescu, A., Jones, A., Ly, G., ..., & Tapanya, S. (2014). Preventing punitive violence: preliminary data on the positive discipline in everyday parenting (PDEP) program. *Canadian Journal of Community Mental Health*, 33(2), 109-125. <https://doi.org/10.7870/cjcmh-2014-018>
- Erikson, E. H. (1993). *Childhood and society*. Paladin.
- Erkuş, A. (2019). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme I temel kavramlar ve işlemler*. Pegem Akademi.
- Farooq, D., Jefferson, J., & Fleming, J. (2005). The effect of an Adlerian videobased parent education program on parent's perception of children's behavior: A study of African American parents.

- Journal of Professional Counseling Practice, Theory, & Research*, 33(1), 21-34.
<https://doi.org/10.1080/15566382.2005.12033810>
- Ferguson-Dreikurs, E. (2018). Parenting from an Adlerian perspective. *Zeitschrift für Freie Psychoanalytische Forschung und Individualpsychologie*, 2, 1-4. <https://doi.org/10.15136/2018.5.2.1->
- Foley, Y. C., Popkin, M., Mullis, F., & Cooper, P. J. (2019). Active parenting now and active parenting of teens: An evaluation of two neo-Adlerian parenting programs. *The Journal of Individual Psychology*, 75(4), 272-286. <https://doi.org/10.1353/jip.2019.0017>
- Fraenkel, J., Wallen, N., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw Hill.
- Freud, S. (1960). *The ego and the id*. W.W. Norton & Company.
- Gallitto, E. (2021). *Evaluation of the Positive Discipline in Everyday Parenting Program*. (Doktora Tezi). <https://ruor.uottawa.ca/items/e4efab31-d4de-421c-8b13-da515ce4aa16> sayfasından erişilmiştir.
- Gay, L. R., Mills, G. E., & Airasian, P. (2012). *Educational research. Competencies for analysis and applications*. Pearson Merrill Prentice Hall.
- Gfroerer, K., Nelsen, J., & Kern, R. (2013). Positive discipline: Helping children develop belonging and coping resources using individual psychology. *Journal of Individual Psychology*, 69(4), 294-304.
- Gültekin, F. & Voltan-Acar N. (2004). Transaksiyonel analizin Türk kültürüne uygulanabilirliği: Kültür açısından eleştirel bakış. *Eğitim ve Bilim*, 29(33), 28-38.
- Hatipoğlu-Sümer, Z. & Rasmussen, P. R. (2012). Individual psychology in Turkey. *The Journal of Individual Psychology*, 68(4), 411-421.
- Hudson, A. & Ripke, M. (2006). *Developmental contexts in middle childhood*. Cambridge University.
- Huesmann, L. R. (1998). The role of social information processing and cognitive schema in the acquisition and maintenance of habitual aggressive behavior. R. G. Geen & E. Donnerstein (Ed.), *Human aggression: Theories, research, and implications for social policy* içinde (s. 73-109). Academic.
- Işık, Ş. & Aslan, A. M. (2018). *Modern bir disiplin anlayışı: Pozitif disiplin*. X. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulmuş bildiri, 27-30 Nisan, Nevşehir.
- Jahangiri D., Alizadeh, H., Pazeshk, S., & Farokhi, N. A. (2021). Effect of a positive discipline parent education program on executive functions of children with attention deficit hyperactivity disorder. *Scientific Journal of Rehabilitation Medicine*, 10(2), 246-257. <https://dx.doi.org/10.22037/jrm.2020.112877.2277>
- Johnson, J. C. (1990). *The effects of parent education and authoritarian attitudes on parenting skills*. (Doktora Tezi). <https://www.proquest.com/> sayfasından erişilmiştir.

- Kağıtçıbaşı, Ç. (1970). Social norms and authoritarianism: A Turkish-American comparison. *Journal of Personality and Social Psychology*, 16, 444-451. <https://doi.org/10.1037/h0030053>
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1990). *İnsan aile kültür. Remzi*.
- Kağıtçıbaşı, Ç., Sunar, D., & Bekman, S. (2001). Longterm effects of early intervention. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 22, 333-361. [https://doi.org/10.1016/S0193-3973\(01\)00071-5](https://doi.org/10.1016/S0193-3973(01)00071-5)
- Kim, M. S., Choi, E. M., Bae, J. H., & Lee, S. H. (2013). Development and preliminary outcome study of smartphone overuse prevention education program for adolescents of middle school. *Journal of Information Technology Services*, 12(4), 307-318. <https://doi.org/10.9716/KITS.2013.12.4.307>
- Larson, J. B. (2000). *Systematic Training for Effective Parenting of teens (STEP/teen): Parental authority, adolescent externalizing behavior, and parent-child relationships*. (Doktora Tezi). California School of Professional Psychology, California, Alameda.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1986). But is it rigorous? Trustworthiness and authenticity in naturalistic evaluation. *New Directions for Program Evaluation*(30), 73-84. <https://doi.org/10.1002/ev.1427>
- Maccoby, E. E. (1992). The role of parents in the socialization of children: An historical overview. *Developmental Psychology*, 28(6), 1006-1017. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.28.6.1006>
- McVittie, J. & Best, A. M. (2009). The impact of Adlerian-based parenting classes on self-reported parental behavior. *Journal of Individual Psychology*, 65, 264-285. <https://doi.org/10.1177/1066480795033005>
- MEB. (2024). 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu. <https://www.meb.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Mullis, F. (1999). Active parenting: An evaluation of two Adlerian parent education programs. *Journal of Individual Psychology*, 55(2), 225-232.
- Nelsen, J. (1979). *The effectiveness of Adlerian parent and teacher study groups in changing child maladaptive behavior in a positive direction*. (Doktora Tezi). University of San Francisco, California, San Francisco.
- Nelsen, J. (2011). *Positive time-out: And over 50 ways to avoid power struggles in the home and the classroom*. Ten Speed.
- Nelsen, J. (2019). *Pozitif disiplin: Çocukların öz disiplin, iş birliği ve sorun çözme yeteneği geliştirmesine yardımcı olacak klasik bir rehber* (R. N. Ercan, Çev.). Pegasus.
- Nelsen, J., Lott, L., & Glenn, H. S. (2018). *Çocuk eğitiminde pozitif disiplin* (S. Güler, Çev.). Yakamoz.
- Nelsen, J., Tamborski, M. N., & Ainge, B. (2016). *Positive discipline parenting tools*. Harmony Illustrated.

- North American Society of Adlerian Psychology. (2024). <https://www.alfredadler.org/> sayfasından erişilmiştir.
- Online Parenting Classes. (2024). <https://activeparenting.com/for-parents/for-parents-online-parenting-classes/> sayfasından erişilmiştir.
- Onwuegbuzie, A. J. & Collins, K. M. (2007). A typology of mixed methods sampling designs in social science research. *The Qualitative Report*, 12(2), 281-316. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2007.1638>
- Pallant, J. (2010). *SPSS survival manual: A Step-by-step guide to data analysis using SPSS*. Allen & Unwin.
- Parlak A. G. (2020). *Ebeveynin bağlanma biçimi ile ebeveyn tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- PEP Education Parents. (2024). <https://pepparent.org/who-we-are/> sayfasından erişilmiştir.
- Popkin, M. H. (1993). *Active parenting today*. Active Parenting.
- Popkin, M. H. (2014). Active parenting: 30 years of video-based parent education. *The Journal of Individual Psychology*, 70(2), 166-175. <https://doi.org/10.1353/jip.2014.0014>
- Positive Discipline Assosication. (2024). <https://positivediscipline.org/parent-educator-training> sayfasından erişilmiştir.
- Rasmussen, P. R. (2014). The task, challenges, and obstacles of parenting. *The Journal of Individual Psychology*, 70(2), 90-113. <https://doi.org/10.1353/jip.2014.0010>
- Rudy, D. & Grusec, J. E. (2006). Authoritarian parenting in individualist and collectivist groups: Associations with maternal emotion and cognition and children's self-esteem. *Journal of Family Psychology*, 20(1), 68-78. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0893-3200.20.1.68>
- Saflarski, J. A. (2014). *Encouraging family resiliency through positive discipline for parents who have a child with autism*. (Doktora Tezi). Adler School of Professional Psychology, USA.
- Sanders, M. R., Kirby, J. N., Tellegen, C. L., & Day, J. J. (2014). The Triple P-Positive Parenting Program: A systematic review and meta-analysis of a multi-level system of parenting support. *Clinical Psychology Review*, 34(4), 337-357. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2014.04.003>
- Sanders, M. R. & Turner, K. M. (2018). The importance of parenting in influencing the lives of children. M. R. Sanders & A. Morawska (Ed.), *Handbook of parenting and child development across the lifespan* içinde (s. 3-26). Springer.

- Sanders, M. R. & Woolley, M. L. (2005). The relationship between maternal self-efficacy and parenting practices: implications for parent training. *Child: Care, Health and Development*, 31, 65-73. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2214.2005.00487.x>
- Seiss, J. (2008). *Effects of a twelve week home based Adlerian parent education program in families with seriously emotionally disturbed children between the ages of six and fourteen*. (Doktora Tezi). Adler School of Professional Psychology, USA.
- Shanks, T. L. (2016). *Exploring the core phenomena of positive discipline in everyday parenting programs*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://www.proquest.com/> sayfasından erişilmiştir.
- Spence, J. A. (2008). *Changes in perception of family environment and selfreported symptom status in adolescents whose parents participate in an Adlerian parent-training intervention*. (Doktora Tezi). <https://www.proquest.com/> sayfasından erişilmiştir.
- Sweeney, T. J. (2009). *Adlerian counseling and psychotherapy: A practitioner's approach*. Taylor & Francis.
- Şanlı, D. & Öztürk, C. (2015). Anne babaların çocuk yetiştirme tutumları ve tutumlar üzerine kültürün etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi (DEUHFED)*, 8(4), 240-246.
- Tezel-Şahin, F. & Özbey, B. U. S. (2007). Aile eğitim programlarına niçin gereksinim duyulmuştur? Aile eğitim programları neden önemlidir? *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 12(12), 7-12. <https://doi.org/10.21560/spcd.12286>
- Urban, T. A. (1991). *A case of study of an Adlerian parent education program on parent attitudes and child rearing techniques*. (Doktora Tezi). <https://www.proquest.com/> sayfasından erişilmiştir.
- Yağmurlu, B. & Sanson, A. (2009). Acculturation and parenting among Turkish mothers in Australia. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 40, 361– 380.
- Yazar, M. & Tuzgöl-Dost, M. (2024). Ebeveynlere yönelik duygu yönetimi psikoeğitim programı pilot çalışması: Karma yöntem araştırması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(3), 2152-2179. <https://doi.org/10.37217/tebd.1543149>
- Yavuzer, H. (2019). *Ana-baba ve çocuk*. Remzi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

Extended Summary

The Adlerian-Dreikurs approach is one of the parenting approaches based on Adler's Individual Psychology theory, focusing on the importance of the family system and the role of parenting in the formation of the child's personality. The basis of this approach is based on a common sense and respectful relationship that teaches parents how to understand and encourage children (Bettner, 2020; Dreikurs, 1958). Positive discipline is one of the approaches developed based on the Adlerian-Dreikurs approach and aims to teach parents effective strategies to establish positive relationships with children.

Its basic philosophy is to set effective boundaries on children, to explain the rules and expectations of the family to them in a gentle way by communicating with children in cooperation, so that children's self-discipline, cooperation and problem-solving skills can be developed (Nelsen, 2019).

When the literature is examined, it is seen that studies based on Adlerian-Dreikurs approach are limited in Türkiye. In addition, since the Adlerian-Dreikurs approach is one of the approaches that strengthen the parent-child relationship and brings about positive changes in parental attitudes and behaviors, it is considered necessary to conduct studies on the subject. It is known that the basic principles of the Adler approach, addressing the individual within the family system and emphasizing the role of the family in the development of the individual are compatible with the values of Turkish culture (Hatipoğlu-Sümer and Rasmussen, 2012). In this sense, the aim of the study was to examine the effect of the pilot implementation of the Adlerian-Dreikurs Approach-Based Parenting Psychoeducation Program (ADABPPP) on the positive discipline of parents with children at the primary school level and the experiences of parents regarding the psychoeducation process. ADABPPP is a psychoeducation program prepared for parents. It is thought that this program will contribute to parents' parenting approaches. For instance, ADABPPP can have positive contribution to the parent-child relationship (Yavuzer, 2019). Another contribution of ADABPPP is that parents' approach towards the child can help the child to have positive thoughts about himself/herself and to create positive coping resources (Cozolino, 2020). ADABPPP is considered to be a program that is compatible with Turkish culture and it is also predicted that parents will provide awareness about the parenting skills in the program. Finally, since the primary school level is the basis for other periods of life such as adolescence and adulthood (Hudson and Ripke, 2006), it is also important that ADABPPP will be carried out for parents with children at this level.

In the study, intervention design that is one of the mixed method research designs, was used (Creswell, 2022). The study firstly started with a quantitative study, the pilot implementation of ADABPPP was carried out on parents with children at the primary school level, and its effectiveness was tested in a one-group pretest-posttest experimental design. The study continued with the qualitative phase and the experiences of the parents towards the ADABPPP process were examined with a phenomenological design. Criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used in the study and 10 mothers were selected as participants (Onwuegbuzie and Collins, 2007). In the study, quantitative data were obtained by personal information form and Positive Discipline Parent Scale (PDPS), and qualitative data were obtained by self-assessment form. Since the total number of subjects participating in the study was below 30, a nonparametric statistical method was used (Pallant, 2010). Therefore, Wilcoxon Signed Rank Test was used to compare the pretest and posttest scores of the experimental group (Büyüköztürk et al., 2020). The effect size of significant differences was

obtained by Rosenthal's formula $r=z/\sqrt{N}$ (Pallant, 2010). A significant level of 0.05 was accepted to interpret the results of the statistical analysis. SPSS 28.0 program was used to analyze the data. In the qualitative phase, phenomenological design was adopted, and content analysis was performed on the data (Patton, 2018).

In the study, it was concluded that the pilot implementation of ADABPPP had a significant effect on the positive discipline approach of parents with children at primary school. When the quantitative data was analyzed, it was seen that the positive discipline approach scores of the parents significantly increased after the program. Qualitative findings supported the quantitative findings; it was found that there have been positive changes in parents' attitudes and behaviors. It was concluded that parents learned from their experiences that the importance of encouraging their children; developing coping methods by trying to understand the reason of undesirable behaviors; realizing the importance of increasing cooperation and closeness by holding family meetings and learning that using natural and logical consequences have an important impact on the child's self-discipline. In addition, parents learnt some parenting skills such as setting limits, saying no, effective communication skills, and parents began to recognize both themselves and their children better.

This study has several limitations. One of the limitations of the study is the small number of sessions in the psychoeducation program. It lacks a control group, and follow-up measurements were not conducted; thus, the long-term effects of the program could not be evaluated. Additionally, the study sample was limited to mothers, all of whom resided in urban areas, were parents of children with typical development, and had middle to high levels of education. As a result, the findings can be generalized to groups with similar characteristics.

Various suggestions can be made in line with the findings of the study. This study can be carried out in studies in which experimental and control groups are formed with a larger number of parents. It may also be recommended to take follow-up measurements. The study can be carried out by including fathers. The Adlerian-Dreikurs approach can be used by school psychological counsellors as an effective tool for teaching parenting skills. Parents can participate in training groups to improve themselves about the Adlerian-Dreikurs approach. They can set house rules with their children and create routines with their children. Parents can play regular games with their children every day and chat as a family about how their day is going. Parents can model their own behavior to their children and set appropriate limits for them.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hâle getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Hacettepe Üniversitesi Senatosu Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Etik Kurulunun 05.03.2024 tarih ve E-3425753 sayılı onayı ile yürütülmüştür.